

»Καίνε και κρόδια και σπαγιά. Κι ο βασιλιάς που
[άνωμα
»Λιγάνι και ξεψύχαγε στού κνυβουριού τὸ πλάι,
»Τινάχτηκε και ζώστηκε τὴ σπάθα του και πήγε
»Νὰ διαφεντέψη τὸ λαὸ και τὴν ἱερὴ Κορώνη
»Τῆς Πόλης. Κ' ἡ μεγάλη του καρδιά πόνο και χάρο
»'Αντίκοψε και τὸν ὄχτῳ σαρώνει ἀπὸ μπροστά του.

»Κ' ἡ Ρωμιοσύνη τραγικὰ καθὼς ὁ βασιλιάς της
»Κεῖνος σὲ τάφους σέρνεται κι ἀπὸ βραχνάδες δόξας
»Κυνηγημένη κι ὄνειρα κριμάτων και φοβέρες,
»Προσμένει φῶς, δόξη, οὐνέπιασμα ἀπ' τοὺς ἄγιους
»Κι ἀπὸ θαμπὰ κοιτάματα και πύστες πεθαμένες
»Μὰ πάλι τώρα ὁ Βούργαρος κουρσέει, ματοβάφει
»Χῶμα Ρωμαϊκό κι ὀχιά πὺ πονηρὴ δαγκάνει
»Μέσα τὸ ἔθνος και καρδιά και νοῦ τοῦ παραλεῖ.
»Δὲ θὰ ξυπνήση σ' ἄκουσμα τὸ θάρος; πάλι φλόγα
»Ρηγόψυχη, ὀρθομέτωπη δὲ θέλει ἀντρευστῇ.»

Χαμογελώντας ἄπλωσε τὸ χέρι σου και πέρα
Μοῦδειγες τὸ βασίλειμα ποῦ ξεψυχοῦσε τώρα.
Γαλάζιες οὐκὲς ἀνέβαιναν και πὺ γλυκιά μιὰ ζήση
Χυνόντανε κι ἀριά, χλωμά τὰ πρῶτα ἀστέρια βγαίναν.
'Ακόμα σὺν Λυκαβητὶ φῶς λίγο ἔπεφτε πάνω.
Κ' ἐγὼ «Τὴν κορφή κοιτάξε. Θαρρῶ θὲ νῶρθη μέρα
»Νὰ γκρεμιστῇ αὐτὴ ἡ κλησιά. Καὶ τότε θέλει χίτσι
»Κεῖ πάνω ἡ χώρα κάτωπρο μνημεῖο γιὰ νὰ θάφῃ
»Μέσα στὴν πέτρα τὴ στεγνή, ψηλὰ στὴ λαμπροσύνη
»Τοῦ ἡλιοῦ, τοὺς ξακουσμένους της ἡρώους και τε-
[χνίτες».

ΕΡΜΟΝΑΣ

Μιά φορά ὁ Διογένης ζητοῦσε ἀπὸ κάποιον ἄσωτο ἕνα
ἐκατοντάδραχμο. Κι ὅταν ἐκεῖνος τὸν ρώτησε:

— Γιατί ἀπὸ τοὺς ἄλλους ζητᾷς ἕνα δεκαράκι κι ἀπὸ
μένα ἕνα ἐκατοντάδραχμο;

Ὁ Διογένης τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Γιατί ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐλπίζω νὰ ξαναπαρῶ μὰ
ἀπὸ σένα ὁ θεὸς ξέρει ἂν θὰ πάρω ἄλλη φορά λεφτό.

Ὅταν ὁ Διογένης εἶδε νὰ σκοπέβῃ κάποιος ἀδέξιος
σαϊτεφτής, πήγε και κάθησε κοντὰ σὺν σημάδι, λέγοντας:

— Τώρα δὲ φοβάμαι μὴ μὲ χτυπήσῃ.

Ἰδόντας κάποτε ὁ Διογένης ἕνα λιμοκοντορᾶκι νὰ εἶ-
ναι πλούσιος ντυμένο μὴ νὰ μιλάῃ ἔτταλα, τοῦ εἶπε:

— Δὲν ντρέπεσαι νὰ τραβῇς ἀπὸ ἐλεφαντίνιο φηκάρι
μουδένιο μαχαίρι;

»πρῶτα νὰ μιλήσουμε, ὅσο και τὰ παράπονά μας
πεῖναι πὺν μεγάλα ποῦ κι' οἱ Ἀθηναῖοι μὲς κλω-
»τσοπατοῦν κι' ἐσεῖς μὲς ἀμελεῖτε. Κι' ἂν δὲ ἀπα-
»ρατῆρητοι ἀδικοῦσαν (1) τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἔπρεπε
»ὡς σ' ἀκάτεχους νὰ σᾶς τὸ μάθουμε. Μὰ τώρα
»ἵπτικ' ἡ ἀνάγκη νὰ μακρολογούμε(2), π' ἄλλους μας
»Ἑλληνες βλέπετε σκαλῶνους τοὺς, ἄλλους μας—και
»πρῶτα τοὺς συμμάχους τοὺς δικούς μας— ποῦ μὲς
»ἔχουνε σὺν μάτι, ἐτοιμοὶ χρόνια τώρα μὲ κάθε ὀρ-
»γανισμό ἂν καμιά φορά τοὺς γίνεῃ πόλεμος. Γιατί
»μὲ καλοὺς σκοποὺς δὲν ξελόγιασαν και μὲς κρα-
»τοῦνε στατικὰ τὴν Κέρκυρα ἡ πολιορκοῦν τὴν Πο-
»τεΐδα, μέρη, τὸ ἕνα στρατηγικώτατο ὡς βᾶση (3)
»Θρακικοῦ πολέμου, τὸ ἄλλο ποῦ θῆκερνε στοὺς
»Πελοποννησιώτες ναφτικὸν τρανὸ.

(1) εἰ ἀφανεῖς ὄντες ἡδίκουν=εἰ ἀφανεῖς ἦσαν ἀ-
δικοῦντες. Γιὰ τοῦτο και τὸ ὄντες.

(2) μακρογορεῖν. Ἐννοεῖται περὶ αὐτῶν (τῶν Ἑλ-
λῶν) δηλαδὴ, ἀπὸ τὸ Ἑλλάδα).

(3) ἀποκρηθῆναι. Γράφει ἀφορμᾶσθαι ἡ καλύτερα
ἀφορμῇ χρῆσθαι. Πρβ. 1, 73 οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ
ἐχυροῦ ποθεν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηδῶν, ὀρμᾶσθαι,
τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἐφασαν—ἀφορμὴν ἱκα-
νὴν εἶναι.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Μιά ματιά σὺν πρόγραμμα τοῦ Βασιλικοῦ

Τὸ Βασιλικὸ θέατρο μοίρασε τὸ πρόγραμμα τῶν
ἔργων ποῦ θὰ παίζῃ κατὰ τὴ χειμερινὴ περίοδο τοῦ
1905—1906. Καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ, ἐξὸν ἀπὸ
δυὸ τρεῖς φημερίδες ποῦ καθαρὰ γιὰ προσωπικούς
λόγους τὸ ξετάξανε μὲ κάπια δυσμένεια, κανέναν
ἄλλο δὲν ξάφνιασε και φυσικὰ κανενὸς δὲ τράβηξε
τὴν προσοχή! Τὸ κοινὸ τοῦ θεατρίτζετι στὸ Βασι-
λικὸ και ποῦ εἶναι κάθε χρόνο τὸ ἴδιο, λίγο τὸ
νοιάζει γιὰ τὸ δραματολόγιο, κ' ἐκτὸς ἀπὸ λιγο-
στὲς ἐξαιρέσεις, πηγαίνει ἐκεῖ καθὼς θὰ πῆγαινε
παντοῦ ἄλλου ποῦ θὰ ὑπῆρχε κοσμικὴ συνάθροιση,
τουαλέτες, φλέρτ και τὰ ρέστα. Ὁ στενὸς κύκλος
τῶν ἀληθινὰ γραμματισμένων ἀνθρώπων ποῦ πρα-
ματικὰ πονᾶνε τὸ θέατρο, βαρέθηκε πιά νὰ ἐλπίζῃ
και ἀφοῦ εἶδε τὰ ὄνειρά του νὰ διαλύονται ἕνα μὲ
τῆλλο, πῆρε τὴν στερνὴν ἀπόφασή του και πολὺ σω-
στὰ σκέφτηκε ὅτι τὸ καλύτερο ποῦχε νὰ κάνῃ,
εἶναι τίποτα πιά νὰ μὴ λήγῃ γιὰ πράγματα ἀπ' τὰ
ὅποια τίποτα δὲν ἔχει νὰ περιμένῃ. Ἐτσι ἡ
ἐξέτασθαι κ' ἡ κρίση τοῦ προγράμματος ἀπόμεινε μὴ-
νάχα σὲ κανὴν δυὸ δημοσιογράφους ποῦ τοῦ ρηχτῆ-
καν εἰν' ἀλήθεια μὲ τὰ σωστά, μὰ και μὲ τρόπο
ποῦ σήμαινε πῶς τὰ προσωπικά εἶναι ἡ κυριώτερη
αἰτία τοῦ πολέμου αὐτοῦ. Ἡ ἐπίθεσις τοῦ διευθυ-
ντῆ τῶν «Ἀθηνῶν» π. χ. δὲν ἀπόδειχνε ὀλοφάνερα
πῶς γινόταν μόνο και μόνο γιὰ τὸ γραμματικὸς τοῦ
θεάτρου ἡ ὅποιος δῆποτε ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἄρμοδιω-
τάτους ἀνακατενομένους, ξέχασε νὰ βάλῃ στὸ
πρόγραμμα κ' ἕνα τουλάχιστο ἔργο τοῦ συγγραφέα
τῆς 1ης Σεπτεμβρίου. Αὐτὰ ὅμως δὲ μὲς ἐνδιαι-
ρουνε τώρα. Μιά ματιά στὰ πεταχτὰ θέλουμε μὴ-
νάχα νὰ ρηξοῦμε σὺν πρόγραμμα και τίποτα πε-
ρισσότερο.

54 τὸ ὅλον ἔργα θὰ παιχτοῦνε φέτος. Τραγω-
δίες, δράματα, κωμωδίες, φάρσες, φαντασμαγορίες.
«Ἡ Ἀριόδνη» τοῦ Νικολάρα μὲ μουσικὴ τοῦ ἴδιου.
No 1, εἶναι τὸ ἔργο ποῦ ἀνοίγει τὸν κατάλογο και
πρῶτο πρῶτο φιγουράρει σὺν πρόγραμμα. Τὸ περ-
νάμε! Τί, μήπως ἐλπίζουμε νὰ δοῦμε κανέν' ἀριστοῦρ-
γημα, ἡ μήπως ἡ Ἑλληνικὴ σκηνὴ ἡ κακομοίρα
περιμένει ἀπὸ τέτοιας λογῆς ἔργα τίποτα περισσό-
τερο ἀπ' ἕνα γνωστὸ πιά, γνωστότατο ρεζίλεμα; Ὁ
«Ἀριστοδῆμος» τοῦ Ἀγγελοπούλου. Πάρα κάτω.

69. »Κι' ἐσεῖς τὰ φταῖτε, ποῦ πρῶτα
»τοὺς ἀφίστατε, σὺν τέλειωσαν τὰ Μηδικὰ, νὰ δυνα-
»μώσουν και κατόπι νὰ χτίσουν τὰ μακριὰ τειχεῖα,
»και ποῦ ὅλο ὡς τὰ σήμερα στερεῖτε τὴν λεωτερίαν
»τοὺς ὄχι μοναχὰ ὅσους σκαλῶσαν οἱ Ἀθηναῖοι,
»παρὰ τώρα πιά και τοὺς δικούς σας τοὺς συμμά-
»χους. Γιατί δὲ σκαλῶνει ὁ σκαλῶτης; παρὰ
»ὅποιος μπορεῖ νὰ ξεσκαλῶσει κι' ἀδιαφορεῖ, ἀφτὸς
»σκαλῶνει ἀληθινὰ, μάλιστα σὰ χαίρεται και τῆς
»λεωτεριᾶς τῇ δόξῃ ὡς τῆς Ἑλλάδας τάχα ὁ λε-
»ωτερωτής. Τέλος (4) μόλις τώρα ἤρθαμε ἐδῶ ὅλοι,
»μὰ μήτε τώρα ὀρίστα γιὰτί. Ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ
»συζητοῦμε πιά ἂν μὲς ἀδίκουν, παρὰ πῶς θὰν τοὺς
»ἀντισταθοῦμε γιὰτί ἀφτοὶ δὲν πλακώνουνε μ' ἀνα-
»βολές, παρὰ μ' ἔργα, ἐτοιμοὶ ἀποφασισμένοι πρὸς
»ἀδίκωτους ἀκόμα. Καὶ ξέρομε μὲ τί σύστημα
»προχωροῦν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἀγάλλια στὴν ἀρχὴ θὰ
»προχωρήσουν κι' ὄχι πολὺ ἀπόκοτα, ὅσο θαρροῦν
»πῶς μὲ τὴν ἀβλεψιά σας δὲ θὰ παρατηρηθοῦν ἅμα
»ὡς μὲς δοῦν πῶς ξέρετε μὰ ἀδιαφορεῖτε, τότες θὰ
»μὲς ρηχτοῦνε γερά.

(4) μόλις δὲ νῦν γε Νομίζω μόλις δὲ νῦν ποτε.
Πρβ. 7, 40 μόλις ποτὲ ἀντιανήγοντο.

»Αἱ μπᾶ, δὲν ἀξίζει κἄν τὸν κόπο νὰ σημειώσουμε
ὅλα τὰ ἔργα ποῦ ἀκολουθοῦνε. Ἀναφέρουμε μονάχα
τοὺς συγγραφεῖς τοὺς. Εἶναι οἱ αἰώνιοι δαφνοστεφεῖς
και ὑψηλογλωσσῖτες. Ὁ Ἀμπελαξ, ὁ Δημητράκο-
πουλος, ὁ Κλέωνας... Τί, μήπως θέλετε νὰ ἐξαίρετοῦ-
με τὸ Βερναρδάκη; Ὁχι δά! Δὲ βλέπω γιὰ ποῖο
λόγο. Θὰ πρωτοπαχτῇ ἡ «Μερόπη» του και θὰ
ξαναπαχτῇ ὁ «Νικηφόρος» Ἐκ' ἔπειτα... τί θὰ
καταλάβῃ ὁ συγγραφέας, τί θὰ καταλάβῃ τὸ κοινὸ,
και τί θὰ ὠφεληθῇ—ἀλλοῖμονο—ἡ σκηνὴ ἀπ' αὐτὰ
τὰ ἔργα; Οὔτε κἄν τὸ ταμεῖο θὰ βγῇ κερδισμένο
ἀφοῦ ὅλοι ξέρομε ὅτι μπορεῖ μὲν ὁ κόσμος νὰ θεωρῇ
τὸ Βερναρδάκη δραματικὴ κορυφὴ και δόκιμος χειρι-
στὴ τῆς «ἀρχαίαις πρεπτοῦς γλώσσης», βαρεῖται ὅμως
κι' αὐτόνε και τὴ γλώσσα του. Ἐκτὸς πιά ἂν ξα-
ναρεκλαμάρουν τὰ ἔξοχα σκηνηκὰ και δώκουνε ἀπρὲς
μιντὶ σὲ παραμάνες και σὲ δούλες. Ἐτσι ὑπάρχει
και κάπια ἐλπίδα νὰ χρησιμοποιηθοῦνε οἱ περιφημοὶ
μηχανισμοὶ τοῦ θεάτρου. Κι' ὅμως τὸ μουχλιασμένο
αὐτὸ πρόγραμμα τῶν πρωτοτύπων ἔργων σταματᾷ
κάπου μὲ μιὰν ὑπόσχεση, πολὺ ἀμφίβολη βέβαια και
πολὺ ἀδύνατη, μὰ παντοῦ ὑπόσχεση. Γιατί νὰ μὴ
περιμένῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν Προβλεγγίσι μὲ τὴν «ἐπι-
στροφὴν τοῦ ἀσώτου» κατὶ ἀληθινὰ πρωτότυπο κι'
ῥακίον, ἀπ' τὴ κυρία Παπαδοπούλου μὲ τὸ «παρα-
μῦθι τῆς πρωτομαγιάς» κατὶ κομψὸ και χαριτω-
μένο; Ἐπὶ τέλους οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ γιὰ πρώτη
φορὰ παρυσιαζοῦνται σὺν θέατρο, και τοῦτο εἶναι
λόγος σοβαρὸς, γιὰ νῆχουν δικαιώματα μεγάλα, τὸ
σεβασμὸ μας και στὴ προσδοκία μας. Ἐπειτα μὴ
λησμονοῦμε ὅτι σὺν πρόγραμμα ὑπάρχει και τὸνομα
τοῦ Ἑσλιν, ποῦ ἂν δὲ γελιέται, δὲν εἶναι βέβαια
ἀπ' τοὺς γνωστὸς τύπους τῶν ποιητῶν ποῦ ἐσυνή-
θισε νὰ μὲς παρυσιαζῇ ἀνέκαθε τὸ Βασιλικὸ. Μὲς
μένει λοιπὸν μ' ὅλη τὴν δυσπιστίαν ποῦ γεννήθηκε και
ρίζωσε μέσα μας ὅστερα ἀπὸ τόση ἀποτυχία, ἡ ἀ-
δύνατη ἐλπίδα νὰ δοῦμε ἔστω κ' ἕνα φωτεινὸ σημάδι
στὴν τόση γύρω μας μαυρίλα. Ἀς περάσουμε τώρα
στὴς μεταφράσεις τῶν «κατὰ πρῶτον διδασκῆσμένων
ἔργων». Τὸ μεγαλύτερο λάθος τοῦ Βασιλικοῦ ἀπ'
τὴν ἀρχὴν του ἀκόμα εἶναι, ὅτι στὴ δύσκολη και λε-
πτὴ δουλειὰ ποῦ καταπιαστήκε δὲν ἀκολουθῇσε ἐ-
ρισμένη μέθοδος. Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ
ἀγώνας ἦταν τιτανικός μὰ κ' ἐκεῖνοι ποῦ τὸν ἀνάλα-
βανε κάθε ἄλλος παρὰ πλασμένοι γιὰ τέτοιους ἀγῶ-
νες εἴτανε. Ὁ Βλάχος, ἕνας παλαιὸς, γιοματὸς
σκουριασμένες πρόληψεις, λόγιος ἔσως, μὰ καθόλου
ποιητῆς, καθόλου κριτικός, και καθόλου ἀληθινός,

»Κι' εἰστε (5) οἱ μόνον Ἑλληνες ἐσεῖς, ὁ Λά-
»κωνες, ποῦ δὲν ἀντιπολεμεῖτε κανένα μὲ τὴν δύναμή
»σας, παρὰ μὲ τὴν ἄρχη, και μόνον ποῦ δὲν κό-
»θετε στὴν ἀρχὴν τοῦ τῶν ὀχτῶν τὸ μέγαλωμα
»παρὰ σὰ διπλασιάζεται. Ὡς τόσο σᾶς λέγανε
»βᾶσιμους (6) ποῦ νὰ! ἡ ἀλήθεια δὲ φτάνει τὴ φήμη
»σας. Γιατί κι' ὁ Μῆδος ὁ ἴδιος, ὅπως ξέρομε,
»πρῶτα κατέβηκε ἀπὸ τὰ πέρυκα τῆς γῆς ὡς στὴν
»Πελοπόννησον πρὶ βγῆ τῆς Σπάρτης ὁ στρατὸς νᾶν
»τὸν ἀντικρύσει ἀνέλογα, και τώρα μὲ τοὺς Ἀθη-
»ναίους, ποῦ δὲ βρίσκονται ἄλλα ὅπως ἐκεῖνος
»παρὰ δίπλα, ἀδιαφορεῖτε, κι' ἀντὶς νὰ πατε ἐσεῖς
»νᾶν τοὺς χτυπήσετε, προτιμάτε νᾶν τοὺς ἀντικρύ-
»στε καλύτερα και νὰ πῖστε σὲ κινδύνους παλέων-
»τας μὲ πολὺ δυνατότερους. Ἀκόμα ξέρομε καλὰ
»πῶς ὁ ξένος καθαρὸς ναθαγήσει ἀπὸ δίκῃ του
»σφάλματα κι' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι συχνὰ ὡς τώρα στοὺς
»πολέμους μας μὲ τοὺς ἴδιους ἀφτοὺς τοὺς Ἀθη-
»ναίους ἂν σωθήκαμε, δὲν τὸ χρωστοῦμε τόσο σὲ δική.

(5) ἡσυχάζετε Δὲν ἔχει νόημα. Γράφει τυγχάνετε.

(6) ἀσφαλεῖς = πιστευτοί. Πρβ. παρακάτω τὸ πι-
στεύσαι.

(7) αὐτοί. Νομίζω αὐτόν. Ἐτσι παρκατοῦ πρὸς
αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους.

ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΕΡΟΥΛΗ

Φίλε Ταγκόπουλε,

Σήμερα καθώς σου υποσχέθηκα σου στέλνω ένα ποίημα του Περούλη «ὁ ἔφεδρος» τονισμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ἡ μουσικὴ εἶναι γραμμένη ἀπὸ Κερκυραῖον δάσκαλον τῆς μουσικῆς, ποὺ τόσο ἐκτιμᾷ τὴν ἐργασίαν τοῦ Σπύρου Περούλη, ποὺ πολλῶν τραγουδιῶν του ξέρει τὸ κάντο ἀπ' ὄψω. «Ὁ ἔφεδρος» εἶχε φτιαστῇ στὶς ἀρχὲς τῆς ἐπιστράτευσης, ποὺ ὅλη ἡ Ἑλλάδα πέρα, πέρα κεντημένη ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Ὀλυμπικῶν ἀγώνων καὶ ἀπὸ τὰ πολέμικα ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων μας, ἐδιψοῦσε καὶ ἤθελε νὰ ριχτῇ σ' ἓναν ἀπελπιστικὸν πόλεμον. Ὁ ταγκάκης Περούλης κλεισμένος μέσα στ' ἀργαστήρι του αἰσθάνθηκε καὶ αὐτὸς ὅλην αὐτὴ τὴ λαϊκὴ θέρη καὶ τὸν ἐνθουσιασμό καὶ σὰν ποιητὴς βγαλμένος ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ Λαοῦ, ἐκάθησε καὶ ἔφτιαξε τὸν «Ἐφεδρον» ποὺ τόσο δυνατὰ φαίνεται ἡ ἀγάπη στὴν Πατρίδα καὶ ὁ μετᾶς καὶ θερμὸς Πατριωτισμὸς τοῦ ἀγνωστοῦ τοῦτου ποιητῆ. Κάθε στίχος εἶναι μιὰ λατρεία, ἓνας ἐνθουσιασμός στὴν Ἰδέαν τῆς Πατρίδας. Ὑστερὰ ἀπὸ λίγες μέρες καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ Πόλεμου κατὰ ἀπαίτησιν τῶν φίλων του ἐκάθησε καὶ τὸν τόνισε. Ἐκράξε τὰ παιδιὰ τοῦ «Χοροῦ» στ' ἀργαστήρι του, τοὺς τὸ διδάξει καὶ τοὺς τῶμαθε. Δὲν πέρασαν καὶ πολλὲς μέρες ποὺ τὸ τραγοῦδι τοῦ «Ἐφεδρου» εἶνε λαϊκώτατο καὶ δημοτικώτατο. Στὰ χωριὰ καὶ στὴ χώρα οἱ Κορφαῖτες ἔφεδροι, φεύγοντας μὲ σημαῖες καὶ μὲ λάβαρα γιὰ τὸν Πόλεμον, αὐτὸ τὸ τραγοῦδι ἔψελαν. Πολλὲς φορὲς στὴν Ἄρτα ἀνάμεσα ἀπὸ τόσο στρατὸ καὶ λαὸ οἱ ἔφεδροι Ποταμίτες τὸ τραγοῦδι τοῦτο ἔψελαν. Καὶ σὰν κίνησαν τὰ Κορφαῖτοπούλα ἀπὸ τὴ Φιλιππιάδα γιὰ τὰ Γιάννενα μὲ τὸν γενναῖον καπετάνιο τους, τὸν ταγματάρχην Κουμουντοῦρο, στὸ δρόμον τῆς πορείας ἀνάμεσα ἀπὸ τίς φωνές, τὰ ζήτω καὶ τὸν ἀπεριγράפטον ἐνθουσιασμό, ἐκεῖ πέρα στὰ σκλαβωμένα μέρη ἀχολογοῦσε τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀγνωστοῦ Κορφαῖτη ποιητῆ. Κι' ἀκόμα ὅταν τὴν ὕστερη στιγμὴ, χωρὶς καμιά ἐλπίδα, πεινασμένοι, διψασμένοι, κοπιᾶσμένοι, χωρὶς φουσέκια, χωρὶς κανόνια, μονάχα στὴ σκέπη τοῦ οὐρανοῦ, πολεμοῦσαν 700 στρατιῶτες μπρὸς στὴ δύναμιν, στὴ λύσσα καὶ στὸ πείσμα πολυἀριθμοῦ ὀχτροῦ, μέσα στὰ βάρη τῆς καρ-

»πειράζετε ἄλλους, κι' ἔτσι ἂ δὲ φοβᾶστε βλάβην ἀπὸ ἀντιτυπήματα ἄλλων. Ἀπὸ ἡμῶς μόνον εἶναι πιθανόν, κι' ἂν εἴχατε γειτόνους σὰν κι' ἐσᾶς, μὰ τώρα, ὅμως σᾶς δείξαμε πρῖν, ἀπὸ τὰς τὰ συστήματα μ' ἀθρόπους σὰν τοὺς Ἀθηναίους εἶναι νουκουριασμένα πιά (19).

»Σῶναι λοιπὸν πιά ὡς ἀπτοῦ ἡ χρονοτριβή. Ἐννοῦνται βολήματα τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς Ποταμιᾶδες, ὅπως τὰζατε, πατώντας τὴν Ἀττικὴν, καὶ δὲ θέτε φίλους ὅσο κι' ὁμόφλους νὰ παραιτῆσθε τοὺς χειρότεροὺς σὰς ὀχτροὺς, ἢ ἐμᾶς τοὺς ἄλλους ἂ δὲ θέτε στὴν ἀπελπισίαν μας νὰ γυρέψουμε καμιά ἄλλη συμμάχια. Τίποτα ἄδικο δὲ θὰ κάναμε οὔτε στὰ μάτια τῶν θεῶν π' ὀρκιστήκαμε οὔτε στὸν ἀνθρώπων π' ἔκουσαν τοὺς ὅρκους (20). Ἐννοῦνται καὶ οἱ ἄλλοι, παρὰ ὅσοι δὲ βοηθοὺν τοὺς σύνορκους. Ὅμως ἂν εἶναι ἡ γνώμη σας νὰ προθυμηθεῖτε, θὰ μείνουμε πιστοὶ σας, γιατί θὰ κολαζόμεσθε ἂν ἀλλάξαμε, μήτε θὰ βρούμε ἄλλους συμπαθητικώτερούς σας. Ἐτσι λοιπὸν καλοσυλλογισθεῖτε το, καὶ κοιτάξτε στὰ χέρια σας νὰ μὴν ξεπέσει ἡ Πελοπόννησος ἀπ' ὅση (12) τὴν κλερονομήσατε ἀπὸ τοὺς πατέρες σας».

Σὰν ἔτσι μίλησαν οἱ Κορθινοί.

αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε. Γράψε ἄλλ' εἰ ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι κτλ.

(19) Τὰ λόγια ἀνάγκη δὲ ὡς στὸ κεκαίνωται ξένα.

(20) αἰσθανομένων. Ἡ εἶναι παρατατικὴ σημασία ἢ γράφει αἰσθανομένων.

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ:

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

„ΑΠΟΛΟΓΙΑ“

ΑΔΙΚΙΑ

Ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν, πολλοὶ φίλοι μας ποὺ κατὰ ἀξίαν μᾶς γράφουν μὲ πατριωτικὸν πόνον καὶ μ' ἀγανάκτησιν, γιὰ μιὰ ἀδικίαν ποὺ εἶνε καὶ γίνεται στὸ Ἐκπαιδευτήριον τοῦ κ. Γ. Τσοῦρη—Οἰκονόμου στὸ ζήτημα τῶν ὑπότροφον τῆς Κυβέρνησης. Δηλαδή ἐνῶ στὸ ἄλλο Ἐκπαιδευτήριον ποῦναι στὴν Κέρκυρα, τοῦ κ. Βλάχου, ἔχουν στείλει 14 Μακεδόνες ὑπότροφους, στὸ Ἐθνικώτατο ὅμως τοῦ κ. Τσοῦρη Ἐκπαιδευτήριον ποὺ τὸ διευθύνει ἓνας ὑπόδουλος, ἓνας τέκνον τῆς Ἠπειροῦ, ποὺ τόσα ἐκατομμύρια τ' ἀδέρφια του οἱ σκλάβοι ἐθυσίαν, γιὰ τὴν ἐλευτέραν Ἑλλάδα, οὔτε θέλουν καὶ νὰ συλλογιστοῦν ὅτι πρέπει νὰ ὑποστηρίξη ἓνα τέτοιο Ἐκπαιδευτήριον ποὺ ἔχει βίον καὶ πατριωτικὴν ἐντιμὴν ἐργασίαν 39 χρόνων, ποὺ ὁ διεθυντής του κι' αὐτὸς ὑπόδουλος, θὰ μιλοῦσε σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ μ' ἐκείνη τὴν ἰδιαιτέραν γλώσσαν, ποὺ ξέρει νὰ μιλεῖ κάθε σκλάβος, ὅταν διψᾷ καὶ ποθεῖ ἄερα λευτερίαν. Ὁ κ. Γ. Τσοῦρης ἀφῆκε σπῖτι, φίλους, δικούς, περιουσίαν γιὰ νὰρθεῖ στὸ Ἐλεύτερον βασίλειον διψώντας λευτερίαν, δικαιοσύνην καὶ νόμον καὶ τώρα αὐτὸς μαρκίνεται καὶ οἱ πατριῶτες του μὲ ἀνέκφραστο πόνον θεωροῦν αὐτὴ τὴν ἀδικιολόγητην ἀδιαφορίαν τῆς ἐπίσημης Κυβέρνησης σὲ βάρος ἀνέκφραστο τῆς δύστηνης Πατρίδας. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις, ποὺ καθὼς μαθαίνουμε ἔστειλε καὶ στὴν Κέρκυραν Νομάρχην τὸν ἐθνικώτατον καὶ πατριωτικώτατον ἄντρα κ. Παλαμᾶ γιὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματά μας, ἐλπίζουμε ὅτι γρήγορα θὰ φροντίσῃ νὰ διορθώσῃ αὐτὴ τὴν ἀδικίαν ποὺ γίνεται σ' ἓναν ὑπόδουλον Ἠπειρώτην διεθυντὴν Ἐκπαιδευτηρίου. Ἀκόμη ἔχουμε τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ὁ Ἠπειρωτικὸς Σύλλογος καὶ ἡ Ἐταιρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὁ Μακεδονικὸς Σύλλογος θὰ φροντίσουν καὶ θὰ ἐνδιαφερθοῦν γιὰ μιὰ τέτοια Ἐθνικὴ ὑπόθεσις.

Στ' ἄλλο φύλλον θὰ δημοσιεύσουμε καὶ ἓνα διῶ γράμματα ποὺ λάβαμε ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν γιὰ τοῦτον τὴν ἀδικίαν.

ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ

Κέρκυρα.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὴ μουσικὴ τοῦ «Ἐφεδρου» ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς στείλῃ ὁ ἀγαπητὸς φίλος καὶ ἀφοσιωμένος ἐργάτης τῆς Ἰδέας Ἠλίας Σταῦρος, μπορεῖ νὰ τὴν δημοσιεύσουμε ἰσχυρότερα σήμερον δημοσιεύουμε ἐδῶ διόκληρον τὸ ποίημα τοῦ Περούλη.

Φεύγω μὲ λύπη, μὲ χαρὰ,
Τρέμει, χτυπᾷ ἡ καρδίαν μου!
Ἄχ, ἔλα γιὰ στερνὴ φορὰ
Χρυσῇ, στὴν ἀγκαλιά μου,
Καὶ δός μου τὴ γλυκεῖαν πνοήν
Τῆς ἀνθρώπου σου νεότητος
Νὰ συντροφίω τὴ ζωὴν
Ποῦ φεύγω στρατιώτης.
Θὰ προτιμοῦσα τὰ φίλια
Ἄπ' τὰ καλὰ τοῦ κόσμου...
Μὰ εἰν' ἡ Πατρίδα πρὸ γλυκεῖαν
Καὶ γιὰ σ' ἀφῆνω, φῶς μου!
Κι' ἂν εἶχαι ἡ Μοῖρα μου γραφτὸ
Στὰ ξένα νὰ μὲ θάψουν
Δὲ θέλω, ἀγάπη μου, γι' αὐτὸ
Τὰ μάτια σου νὰ κλάψουν.
Γιατὶ ἂν στὴ μάχην σκοτωθῶ
Καὶ ζῇ ἡ Πατρίδα φτάνει,
Τῆς δόξας θὰ στεφανωθῶ
Τὸ ἀμάρντο στεφάνι.
Κι' ἂν ρῆξω βόλαν φλογερὰ,
Νικήσω καὶ ἔρθω πάλι,
Τότε μὲ δάκρυα ἀπὸ χαρὰ
Δέξου με στὴν ἀγκάλην.

Ὅταν ὁ Πλάτωνας ἔκαμε τὸν ὄρισμόν τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι «ὁ ἀνθρώπος εἶναι ζῶν μὲ διὰ πόδια καὶ δίχως πτερά» καὶ φαινόταν ὅτι πέτυχε πολὺ, ὁ Διογένης ἀφοῦ μύησε ἓνα κοτόπουλον πῆγε πρὸς τὴν σχολὴν του καὶ δείχνοντάς το εἶπε: «Ἀπὸ τοῦ εἶναι ὁ ἀνθρώπος τοῦ Πλάτωνος».

Κάποιος ρώτησε τὸν Διογένην ποῖον ὦρα πρέπει νὰ δειπνῇ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀποκρίθηκα:

— Ἄν εἶσαι πλούσιος, ὅπια ὦρα θέλῃς· ἂν εἶσαι φτωχὸς, δταν ἔχῃς.

Μιὰ φορὰ τοῦ Διογένην τοῦφυνεν ὁ δοῦλος τοῦ Μάνης καὶ σὲ κείνους ποὺ τὸν ὀργίζονταν νὰ τονε ζήτησιν, εἶπε:

— Ὅτι ἦταν ἀσέβητος νὰ μὴ πορῇ ὁ Μάνης νὰ ζῇ χωρὶς τὸν Διογένην, καὶ ὁ Διογένης νὰ μὴ πορῇ νὰ ζῇ χωρὶς τὸν Μάνη.

Μιὰ φορὰ ἰδόντας ὁ Διογένης ὅτι τὰ πρόβατα τῶν Μεγαρίτων ἦσαν σκεπασμένα μὲ προδιές, ἐνῶ τὰ παιδιὰ τοὺς γυρίζαν γυμνὰ, εἶπε:

— Καλύτερα νὰ εἶναι κανεὶς κριάρι Μεγαρίτη παρὰ παιδί του.

Ὅταν ὁ Διογένης πῆγε πρὸς τὴν Μύκον καὶ εἶδε τὰς πόρτας μεγάλας καὶ τὴν πολιτείαν μικρὰν, εἶπε:

— Ἄντρες Μύντιοι, κλείσατε τὰς πόρτας γιὰ νὰ μὴ βγῇ ἔξω ἡ πολιτεία σας.